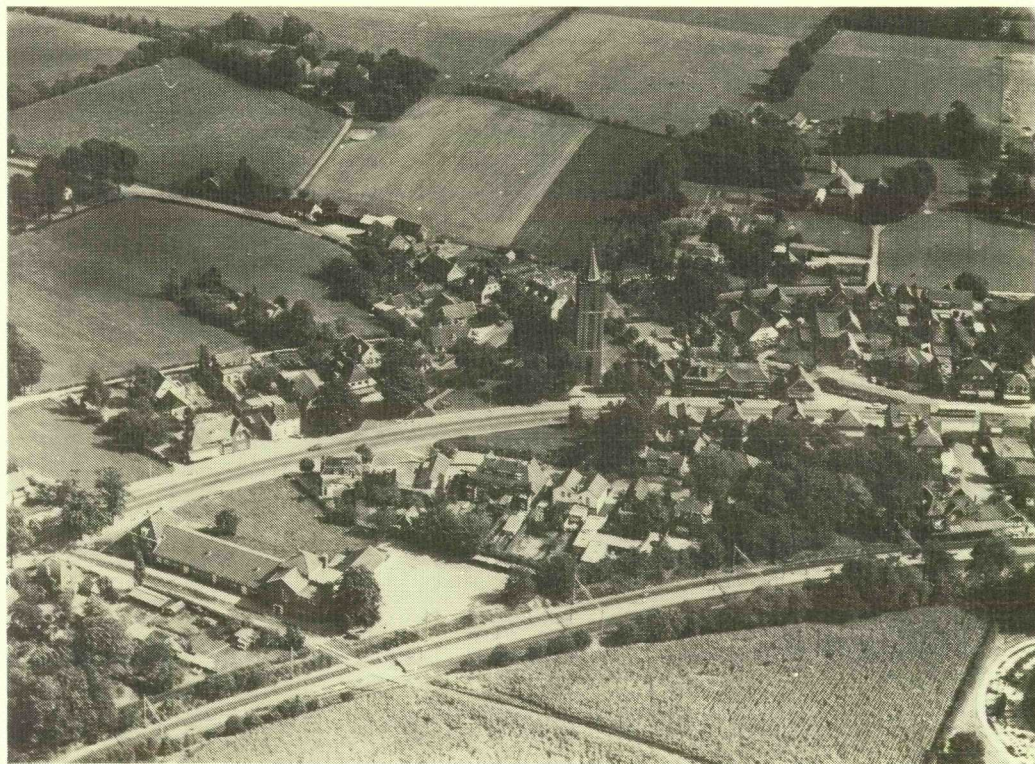

VAN ZOYS TOT SOEST

Tijdschrift van de HISTORISCHE VERENIGING „SOEST „

2e jaargang, nr 1, zomer 1981

Omslagfoto werd ter beschikking gesteld
door "Foto van Oosten" te Soest.

Historische Vereniging Soest
Opgericht 8 mei 1980.

Bestuur:

Voorzitter : G. van den Beemt, Westerstraat 64, Amersfoort
Secr.-Penningm.: P.J. van den Breemer, Vosseveldlaan 21, Soest
Overige leden, vertegenwoordigers werkgroepen:
Mr. E.A. Bánki, Hildebrandlaan 29, Soest
A.J. van den Dijssel, Lange Brinkweg 11, Soest
F.S.I. Knaapen, Nassauplantsoen 10, Soest
W. Schimmel, Steenhoffstraat 73, Soest
G. Staalenhoef, Aalsmeerweg 32 III, Amsterdam

Redactiecommissie:

Eindredacteur : F.S.I. Knaapen, Nassauplantsoen 10, Soest
Leden : E. de Bree, Braamweg 54, Soest
P. Siegers, Van Straelenlaan 8, Soest
Vormgeving : F. Elsman, Bachweg 66, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden.

Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

De contributie is voor 1980 vastgesteld op vijf en twintig gulden.
Betaling op de rekening van de Historische Vereniging Soest, bij de Rabobank te Soest no. 3599-02235.
Gironummer van de Rabobank is 212775.

EEN NIEUWE JAARGANG . . . EEN NIEUW GEZICHT !

Voor u ligt het eerste nummer van de tweede jaargang van ons tijdschrift; uitgave zomer 1981.

Zoals u ziet heeft "Van Zoys tot Soest" een nieuw gezicht gekregen. De redactie heeft hiermede het streven tot uitdrukking willen brengen de lezers steeds een frisse en veelzijdige kijk op de Soester historie te kunnen voorschotelen; niet alleen een grote variatie in onderwerpen, maar ook juist pennevruchten van zoveel mogelijk schrijvers.

Tot nu toe menen wij hierin te zijn geslaagd en wij vertrouwen erop, dat het met medewerking van alle leden van de Historische Vereniging Soest ook in deze tweede jaargang weer zal lukken.

Onder de leden schuilt een grote kennis aan plaatselijke geschiedenis en ook een grote schat aan herinneringen.

In gesprekken met leden is gebleken, dat men soms de eigen kennis te onbelangrijk acht of te weinig interessant voor anderen. Ook meent men niet de gave te bezitten een en ander op de juiste manier op papier te zetten. Hierdoor gaan helaas veel gegevens verloren. Iedere bijdrage - juist ook UW bijdrage - vormt een stukje in de legpuzzel van de Soester historie. Onze redactie is altijd bereid uw pennevrucht met u te bespreken, dan wel de door u aangedragen mondelinge gegevens in een boeiende tekst om te zetten.

Laat uw gedachten eens teruggaan in het verleden; misschien dat onderstaande opsomming van onderwerpen u inspiratie geeft:

Kent u oude volksliedjes of typisch "Zoesder" uitdrukkingen?

Klederdracht in Soest rond de eeuwwisseling

Bijnamen in Soest

Leefgewoonten in Soest

Soester gebruiken op feestdagen in het gezin

Gewone of buitengewone mensen die u gekend hebt

Uw school in de eerste helft van deze eeuw

Geneeskundige verzorging in vroegere jaren

De gilden van Soest

"De Gouden Ploeg"

Bouwwerken in Soest

Gemeentelijke Overheid tussen 1900 en 1950

Politie en/of Brandweer

Soest in de dertiger jaren van deze eeuw ("crisistijd")

Soest in de tweede wereldoorlog

Het Verzet in Soest

Beoefenaars van oude ambachten

De geschiedenis van uw bedrijf

De geschiedenis van uw kerk

Scheepvaart op de Eem

Natuur en milieu voor vijftig jaren

Deze opsomming is verre van volledig, maar geeft toch wel een idee van de vele mogelijkheden die er zijn.

Denk er eens over na, wij rekenen op u.

De redactie prijst zich gelukkig, dat het verschijnen van ons orgaan mogelijk wordt gemaakt door een aantal enthousiaste vrijwillig-medewerkenden.

Het samenstellen, de correctie, de lay-out zowel als de bezorging worden door deze groep verzorgd.

Hierbij mogen wij ook onze typiste niet vergeten.

Zonder hun aller hulp zou het niet mogelijk zijn de uitgave van "Van Zoys tot Soest" voort te zetten.

Ook drukkerij "Practicum" mag wel eens genoemd worden voor de prettige en correcte wijze waarop zij zich van haar taak kwijt.

EEN NIEUWE JAARGANG

EEN NIEUW GELUID U W G E L U I D !

EEN VERJAARDAGSGESCHENK

Bij een vijf en zeventigjarig jubileum veranderde voorheen een jubilerend bedrijf van een dynamische jongeling in een krasse grijsaard, die weemoedig de blik terugwierp in het verleden, om zo rond de feestelijke datum weer op te duiken rond een glas-in-lood gedenk-raam ("aangeboden door het personeel") en het Gedenkboek, waarin de wapenfeiten van de afgelopen drie-kwart eeuw op gekuiste wijze werden weergegeven.

Geen enkel bedrijf kan zich echter nu nog de rol van het "krasse oudje" veroorloven en dat heeft men bij de Rabobank Soest ook zeer goed begrepen. Op 30 december vorig jaar bestond de bank 75 jaar en omdat een datum rond de jaarwisseling wat moeilijk ligt voor de herdenking van een jubileum, heeft het bestuur van de bank in de afgelopen maand maart de hele Soester bevolking laten weten, dat de bank zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld tot een vitale "jongeling". De bank stelde een bedrag van f 10.000,- ter beschikking van vier instellingen in onze gemeente, te weten:

AROS-ziekenomroep, Bentinckfonds, U.V.V. en - het is haast symbolisch - als vierde onze Historische Vereniging Soest. Tijdens de herdenkingsbijeenkomst op 17 maart jl. mocht onze penningmeester een gift van f 2500,- in ontvangst nemen.

Bestuur van de Rabobank, hartelijk dank voor dit werkelijk gulle gebaar!

Bij het veertigjarig bestaan gaf u een gedenkboek uit vol wetenswaardigheden over uw bedrijf: misschien dat in de toekomst nog eens iemand de gelegenheid vindt de geschiedenis van Soester bedrijven te schrijven, want:

de mens ziet dingen eindigen,
die hij niet heeft zien beginnen
en hij ziet dingen beginnen,
die hij niet zal zien eindigen.

JAARVERSLAG OVER 1980

A. Voorgeschiedenis

Op initiatief van enkele personen uit reeds bestaande werkgroepen Archeologie en Genealogie, en de "Stichting Oud Soest", werd op 8 april 1980 in "Hotel van den Brink" een bijeenkomst georganiseerd.

De bedoeling was, na te gaan, of er belangstelling zou zijn, om in Soest te komen tot de oprichting van een historische vereniging.

De heer M.C.M. van Adrichem uit Honselersdijk gaf een lezing, met lichtbeelden over het werk van "De Streek-Historische Vereniging Westland".

Niet minder dan 53 personen bezochten deze vergadering en 33 daarvan gaven zich toen al op als aspirant-lid van zo'n nieuwe Soester Vereniging. De initiatiefnemers werd verzocht door te gaan met hun voorbereidingen.

B. Oprichtingsvergadering 29 april 1980

Deze vergadering werd door 31 personen bezocht. De inmiddels vervaardigde concept STATUTEN werden besproken en na diverse wijzigingen c.q. aanvullingen goedgekeurd. De vergadering sloot tot oprichting van "De Historische Vereniging Soest". Het eerste bestuur werd bij acclamatie door de vergadering benoemd, op voorstel van de initiatiefnemers en is als volgt samengesteld:

Voorzitter	: G. van den Beemt, Amersfoort
Secr. Penningmeester	: P.J. van den Breemer, Soest
Redactie	: F.S.I. Knaapen, Soest
Leden	: Drs. E.A. Bänki, Soest
	: A.J. van den Dijssel, Soest
	: W. Schimmel, Soest
	: G. Staalenhoef, Amsterdam

De oprichting van de Vereniging zal z.s.m. notarieel worden vastgelegd, waartoe de heer W. Schimmel wordt gemachtigd. De contributie voor 1980 wordt vastgesteld en plannen voor de toekomst worden besproken.

Na de pauze houdt de heer G. van den Beemt een korte voordracht over het ontstaan van de Soester Eng en het Soesterveen.

C. Officiële oprichting

De akte van oprichting van de "De Historische Vereniging Soest" werd op 8 mei 1980 verleden ten kantore van notaris M.H.A. van Veeren te Soest.

D. Bestuursvergaderingen

Er werden in 1980 6 bestuursvergaderingen gehouden, ter bespreking van huishoudelijke zaken. De voornaamste bestuursbesluiten waren:

- Het organiseren van een tentoonstelling (op 30 en 31 aug.); een excursie (11 okt.) en het verlenen van medewerking aan tentoonstelling van het "Prenten Kabinet" (25 t/m 31 dec.).
- Het verzorgen van het verenigingsblad "Van Zoys tot Soest".
- Voorbereidingen treffen om te komen tot de restauratie van het "Engenbergje" als praehistorische grafheuvel.
- Bespreking plaats en taak van de werkgroepen in de vereniging.
- De voorbereiding van een HUISHOUEDELIJK REGLEMENT.

- E. Ledenbestand en donateurs
 In de loop van het jaar groeide het aantal leden en donateurs gestadig en per 31 december 1980 stonden er 133 in het ledenregister geboekt.
 De leden-administratie wordt verzorgd door Mevrouw W. Swart-Molman, Veenbesstraat 292 Soest.
- F. Het Verenigingsblad "Van Zoys tot Soest"
 Veel aandacht is er besteed aan de verzorging van ons periodiek. Uiterlijk moet het er goed verzorgd uitzien en betreffende de inhoud werd er gestreefd naar veel variatie en verantwoorde artikelen.
 De redactie is erin geslaagd goede medewerkers te vinden, zowel wat betreft de opmaak van het blad, alsook wat betreft de inhoud. Het blad is in 1980 driemaal verschenen.
- G. Activiteiten in 1980
 Op 15 mei Hemelvaartsdag is de Historische Vereniging voor het eerst naar buiten getreden door aanwezig te zijn bij een tentoonstelling van "Het Prenten Kabinet" in Station Soest.
 Op 30 en 31 augustus werden tijdens de Gildefeesten twee tentoonstellingen georganiseerd in en om de schaapsstal aan de Ferd. Huycklaan. Onderwerpen waren:
 "Wat potters bakten en Breughel schilderde" en "Boerengerij van 50 jaar geleden". De tentoonstellingen werden door ca. 800 personen bezocht.
 Op 11 oktober werd een excursie georganiseerd naar prehistorische grafheuvels in de Soesterduinen.
 Op 25 december t/m 31 december was de Historische Vereniging weer betrokken bij een tentoonstelling van "Het Prenten Kabinet" in Station Soest. Veel mensen brachten een bezoek om foto's van "Boerderijen uit Soest" te bekijken.
- H. De werkgroepen
 Er zijn momenteel drie werkgroepen, die actief bezig zijn met een bepaalde activiteit.
De werkgroep Archeologie natuurlijk aanwezig bij de tentoonstelling van 30 en 31 augustus en de excursie van 11 oktober, is nadien al bijeen geweest om plannen te bespreken. Voorts zijn meerdere leden van deze groep bezig geweest en nog bezig op plaatsen waar wordt gegraven. Vooral de aanleg van de rioering door de terreinen van het vroegere Klooster aan de Eemstraat is met grote belangstelling gevolgd.
De werkgroep Genealogie is in 1980 als reeds betaande groep met elkaar in contact gebleven en plannen zijn gemaakt om in 1981 in de vereniging actief te zijn.
De werkgroep "Oud Soest" nam de tentoonstelling "Boerderijen van voor 50 jaar" voor haar rekening. Voorts verzamelt, verzorgt en beheert zij veel oude voorwerpen, die reeds in haar bezit zijn. En ook wordt nog steeds gezocht naar een passende ruimte om dit vele materiaal onder te brengen.

P.J. van den Breemer,
 secretaris

GESCHIEDENIS VAN SOEST

De datum van de oorkonde

" Gegeven 3 Februari, in het jaar onzes Heren duizend achten-
 " twintig, in het vierde jaar van de regering van Heer Koenraad
 " de Tweede, in het eerste jaar van zijn Keizerschap. Gedaan te
 " Utrecht, Heil. Amen.

Zo luidt de vertaling uit het Latijn van de slotzin van de oorkonde van Keizer Koenraad, die voor Soest van zo grote betekenis is.

Wie was Keizer Koenraad?

Sedert 925 viel ons land onder het gezag van de machtige Duitse Keizers uit het Saksische Huis. Toen echter in 1024 Hendrik II - de heilige - overleed, als laatste vertegenwoordiger van dit Saksische Huis, werd na veel twist en tweedracht onder de Duitse Vorsten, de Frankische Chunradus Junior op 8 september van dat jaar tot Koning van Duitsland gekozen.

Op eerste paasdag van het jaar 1027 (26 maart) werd hij te Rome tot Keizer gekroond. Hij regeerde tot in het jaar 1038, overleed in Utrecht en werd in Spiers begraven.

De stad Utrecht heeft hij vaak bezocht, ook al omdat hij goede relaties onderhield met de Bisschop van Utrecht, Bernulphus. Deze Bernulphus was eerder pastoor in "Oosterbeke" en door keizer Koenraad, misschien wel uit dankbaarheid, tot Bisschop van Utrecht aangesteld; aldus verhalen de kronieken.

" Bernulphus was te voren gheweest pastoor van Ooster Beecke,
 " ende is tot desen staet verheven van den Keizer Chunrado II,
 " die welcke treckende na Utrecht (om al-daer den op-roer
 " tusschen de Capitularen ende andere/nopende het kies
 " eens nieuwen Bisschops te stillen") sijne huys-vrouwe
 " Giselam op het uysterste swaer gaende/jae in barensnoodt
 " zijnde/onder-weghen in desselfs huysse ghelaten/ende oock
 " deur hem de blijde tijdinghe/dat sij van eenen jonge sone
 " verlost was/ontvanghen hadde.

Deze "jonge sone" zou Henricus, de enige zoon van Koenraad geweest kunnen zijn, die hem later als Keizer opvolgde, en dan is er in Oosterbeek toen een latere Duitse Keizer geboren.

Het is 1979. Soest viert op grootse wijze haar 950 jarig bestaan. De grandioze optocht was een hoogtepunt en overtrof de stoutste verwachtingen. Maar er was nog veel meer. Zoals de folkloristische dansgroepen uit binnen- en buitenland.

Met bewondering hebben wij gekeken naar de steltlopers Lous Cadetouns uit Les Landes, naar de Italiaanse groep dansers Cantori Popolari delle Isole Eolie en al die anderen.

Weet u het nog? Het spel "Van Zoys tot Soest" in het Soester Natuurbad? Help, de Gemeenteraad verzuipt? Activiteiten op allerlei terrein stonden op het programma en de optocht en massale opmars van 25 schuttersgilden op de "Vrije Gildedag" eind augustus was een waardige afsluiting van de feestelijkheden.

"Tot over vijftig jaar" schreven de kranten.

In 1929 is er in Soest ook feest gevierd, wel drie dagen lang, want Soest bestond 900 jaar.

In "Het officieel programma der feestelijkheden" schreef de historicus T. Pluim onder meer het volgende:

" Ik moet, om onvolledig te zijn, nog op twee zaken wijzen.

" De oorkonde van den Keizer is gedagteekend: 3 Febr. 1028,
 " en nu in 1929 gaat Soest pas jubileeren, dus een jaar te
 " laat, zou men zeggen. En toch is de zaak in orde. Immers
 " in die oude dagen begon het jaar niet op 1 januari, maar
 " pas op den 1en Paaschdag. Laten we nu voor het jaar van
 " onze oorkonde veronderstellen, dat Paschen toen bijv. op
 " 31 Maart viel, dan was 30 Maart nog 1028, maar 31 Maart
 " reeds 1029. En zoo was dus feitelijk de datum der oorkonde,
 " nl. 3 Febr. 1028, volgens onze schrijfwijze al 1029. U ziet
 " dus, dat de zaak in orde is.
 " En nu nog een tweede punt

Hier legt de Heer Plum uit, dat de oorkonde van 16 Nov. 1006 waar-
 in Soest (Sous) wordt genoemd, niet als een echte oorkonde wordt
 erkend; zij zou pas een paar eeuwen later zijn vervaardigd. De
 brief van 3 Febr. 1028 evenwel is ontwijfelbaar echt.
 Er staat in het feestprogramma, zoals hiervoor is vermeld, inder-
 daad " Ik moet, om onvolledig te zijn" . Waarschijnlijk heeft
 de drukker het woordje "niet" overgeslagen.

Maar met betrekking tot het eerste punt, de datering, is de zaak
 toch niet in orde. Inderdaad werd er in de middeleeuwen een zoge-
 naamde Paasstijl op na gehouden. En er was ook een Kerststijl,
 waarbij het nieuwe jaar begon op 1ste Kerstdag.
 Het begin van het jaar, d.w.z. het noemen van een jaartal als een-
 heid, was dus niet altijd met het begin van de Romeinse Kalender
 (1 Januari) in overeenstemming; hoewel officieel 1 Januari nieuw-
 jaarsdag was.

In de vroege middeleeuwen, als sinds de Karolingen, werd hier de
 Kerststijl gebruikt. Op eerste Kerstdag begon een nieuw jaar.
 Dit is tot het jaar 1200 ongeveer zo gebleven.
 Onder de regering van Keizer Philips van Swaben (1198-1208) kwam
 pas de Paasstijl in gebruik. Dit gebruik liep terug onder zijn op-
 volger Otto IV (1208-1218) maar sinds de regering van Keizer Fre-
 derik (1218-1250) is de Paasstijl vrij algemeen in gebruik, tot in
 de zestiende eeuw.

Rond het jaar 1028 was er hier géén Paasstijl en dat houdt in dat
 3 Februari 1028 ook inderdaad 1028 was.
 Trouwens, er staat ook in de oorkonde dat zij werd geschreven in
 het vierde jaar van het koningschap van Koenraad, en wij weten dat
 hij op 8 September 1024 tot koning werd gekozen.
 En ook staat er "in het eerste jaar van zijn Keizerschap".
 De Keizerskroning van Koenraad vond plaats op de eerste paasdag
 van het jaar 1027 te Rome en 3 Februari 1028 valt dan in dat eer-
 ste jaar.

Vijftig jaar lang is de visie van de Heer Plum gehandhaafd.
 Steeds werd geschreven over de oorkonde van 1028 (volgens onze jaar-
 telling 1029) en daarom, in 1979 vierde Soest haar 950 bestaan. Het
 was een jaar te laat, maar wat was het een mooi feest. Tot over 49
 jaar.

P.J. van den Breemer

Geraadpleegde bronnen:

A.C.J. Commissaris: Algemene Geschiedenis

F. Dionysium Mudzaert: De Kerckelijke Historie tot 1622

Dr. H. Grotefend: Taschenbuch der Zeitrechnung des deutschen
 Mittelalters und der Neuzeit. 1960

DE FAMILIE VAN 't KLOOSTER (III)

door Gerard Staalenhoef

De genealogie van de oudste tak (2)

In dit derde artikel zullen worden besproken de vijf kinderen van Henrick Jan Thonisz, ook genaamd Hendrik Janse den Ouden van 't Klooster en zijn nog onbekende echtgenote. 1)

A 121

Jan Hendrikse van 't Klooster,
geb. ca. 1630 (bij benadering)
ovl. na 1682 / voor 1692
geh. ca.

Evertje Aarts, dochter van ??

De ouders van Evertje zijn nog niet bekend. Wel mogelijk een broer van haar, want in 1705 treedt bij het huwelijk van haar dochter Annetje als getuige op Jacob Aarts, oom maternel (moederzijds). Evertje is in dat jaar zelf opnieuw weduwe, nu van Gerrit Lamberts de Gooijer.

Uit dit huwelijk zijn bekend:

- a) Hendrik Janse van 't Klooster, gehuwd met Gerritje Willems van den Breemert.
Door de nakomelingen van dit echtpaar wordt deze tak voortgezet. 2)
- b) Aart Janse van 't Klooster en
- c) Jan Janse van 't Klooster, welke beide ongehuwd bleven.
- d) Annetje Janse van 't Klooster, die tweemaal huwde.
Haar eerste echtgenoot was Aart Volkense Schouten en de tweede heette Govert Cornelisse van den Hoven. 3)

A 122

Meerten Hendrikse van 't Klooster,
geb. ca. 1640 (bij benadering)
ovl. na 1706 / voor 1708
geh. ca.

Aaltje Kornelisse Bouwman, dochter van Kornelis Meeuws Bouwman.

Meerten treedt in 1705 nog op als huwelijksgetuige; op 8 augustus 1708 wordt zijn weduwe genoemd als "bruikster" van een huisje en twee honds land, gelegen op het Korte Eind. Hierdoor weten wij ongeveer wanneer Meerten overleden is.

Uit dit huwelijk zijn meerdere kinderen geboren, want in 1711 treedt Kornelis Meeuws Bouwman, de grootvader (?), op als voogd over de niet met name genoemde kinderen.

Aangezien deze kinderen in 1711 nog een voogd behoeften, zullen zij ná 1685 geboren zijn.

Een van deze kinderen is wellicht:

- a) Annetje Meerten Hendriks, die vóór april 1724 is gehuwd met Meijns Jacobsen.

A 123

 Rijkje Hendrikse van 't Klooster,
 geb. ca. 1640 (voor 1653?)
 ovl.

geh. Soest 30 april 1665

Jacob Isaaks, zoon van Isaak Aarts en Anna Gijsberts.

Rijkje heeft nagelaten een huis en schuurtje op 't Korte Eind.

Uit dit huwelijk zijn geboren:

- a) Isaac Jacobse, die in 1722 de Stalenhoef in de Birktoeroep koopt. Hij is de stamvader van de gelijknamige familie. Zodoende kan een ieder die een Stalenhoef onder zijn of haar voorouders telt, ook deze Rijkje en haar voorouders tot zijn voorgeslacht rekenen.
- b) Hendrik Janse de Oude, gehuwd met Maria Peters. Van hen is een zoon bekend, Peter Hendrikse, die o.a. wordt genoemd in het testament van zijn oom Isaac Jacobse. Maria Peters hertrouwt na de dood van Hendrik met Cornelis Gerbrands van 't Klooster, de zoon van de hierna vermelde Antje van 't Klooster (zie A 124)
- c) Hendrik Janse de Jonge. 4) Hij heeft de hoeve Groenendaal gekocht en zijn kinderen noemen zich dan ook van Groenendaal. Hendrik is tweemaal gehuwd. Uit zijn eerste huwelijk met Cornelia Janse Post is een zoon, Jacob, geboren welke wel is gehuwd maar kinderloos overleed. Daardoor stierf deze familietak in mannelijke lijn uit. Uit zijn tweede huwelijk met Geertje Lamberts de Gooijer werden twee jongetjes geboren, die allebei jong stierven en twee meisjes die de familie in vrouwelijke lijn hebben voortgezet. De dochter Rijkje is gehuwd geweest met Jan Gerritse Kok; een dochter uit dat huwelijk, Oetje genaamd, trouwde tweemaal, resp. met Aart Peterse Schouten en met Johannes Aartse van den Hoed.

De dochter Anna huwde met Gijsbert Hannisse Hoefsloot.
 Beide meisjes van Groenendaal komen in vele kwartierstaten voor.

A 124

 Antje Hendriks van 't Klooster,
 geb. ca. 1640 (voor 1653?)
 ovl.
 geh.

Gerbrand Peters, zoon van Peter Hendriks.

Uit dit huwelijk zijn vier kinderen bekend, waaronder:

- a) Annetje Gerbrants, welke huwde met Meijns Evertse Hilhorst. Zij zijn de voorouders van een uitgebreid nageslacht. 5)
- b) Cornelis Gerbrants. Hij voert, evenals Annetje, de familienaam van 't Klooster. Zij namen dus de familienaam van hun moeder aan. Cornelis en zijn vrouw Maria Peters (weduwe van Hendrik Jacobse de Oude !) werden de voorouders van vele van 't Kloosters, vooral in Eemnes en Hoogland. 6)

A 125?

 Marritje Hendrik Jan Thonisdochter,
 geb. ca. 1640 (voor 1653?)
 ovl.
 geh. voor 1674

Thijmen Jan Philips, zoon van Jan Philips en Neetje Thijmans.

Hoewel het vrij zeker lijkt dat Marritje tot dit gezin behoorde is het bewijs daarvoor nog niet geleverd.

Thijmen en Marritje woonden in 1674 in de "Witte Swaen", aan het "kerckevoedtpadt".

(wordt vervolgd)

Noten

1. Aangezien de hierna te bespreken kinderen Jan, Meerten en Antje ieder een dochter hadden welke Annetje heetten, mogen wij vermoeden dat deze drie meisjes vernoemd zijn naar hun grootmoeder van vaderszijde.
 Het was namelijk in het Eemland vrij gebruikelijk de oudste kinderen naar de grootouders te vernoemen, waarbij de vaderszijde eerst aan de beurt kwam.
 De oudste zoon Jan is kennelijk vernoemd naar zijn grootvader Jan Thonisz. Het ligt dus voor de hand dat de andere zoon, Meerten, naar de grootvader van moederskant heette.
 Naar grootmoeder Geertje Hendriks zijn, voor zover bekend, geen kleindochters genoemd. Dit komt waarschijnlijk omdat veelal geen kinderen werden genoemd naar personen die nog in leven waren.
 Geertje overleed ca. 1653 en toen waren de bekende kleindochters waarschijnlijk reeds geboren.
 Op grond van het vorenstaande kan als "werkhypothese" worden aangenomen dat Hendrik Jan Thonisz was gehuwd met Annetje Meertens, dochter van een Meerten en van een vrouw die Rijkje, Antje of Marritje heette.
2. Wanneer wij de gehele familie van 't Klooster zouden gaan publiceren neemt dit een groot aantal afleveringen van ons tijdschrift in beslag. Daarom zal er voorlopig nog slechts één aflevering volgen.
 Op de bijeenkomsten welke door onze werkgroep Genealogie worden georganiseerd zullen uitvoerige overzichten van vele Soester families (dus ook van van 't Klooster) aanwezig zijn, zodat belangstellenden deze daar kunnen inzien.
3. Aart Volkense Schouten heeft bij zijn huwelijk diverse goederen, o.a. gelegen op het Korte Eind, ingebracht.
4. Het komt zelden voor dat aan een kind dezelfde voornaam wordt gegeven als aan een nog in leven zijnde broer of zuster.
 Jarenlang worstelden wij dan ook met het probleem dat in een testament van Isaac Jacobse sprake was van een zoon van zijn OVERLEDEN broer Hendrik, terwijl de broer Hendrik (van Groendaal) zeker nog in leven was. Eerst na de vondst van een acte, waarin sprake was dat Rijkje (hun moeder) een huis met schuurtje had nagelaten werd duidelijk dat er twee broers Hendrik waren welke ter onderscheid "De Oude" en "De Jonge" werden genoemd.

5. Wij kennen van dit echtpaar o.a. drie dochters:
- Teunisje is gehuwd met Cornelis van den Breemer en van hen stammen alle dragers van deze naam af
 - Antje trouwt met Wouter Aartse Hilhorst uit een andere tak van deze familie
 - Rijkje, gehuwd met Jacob van Logtenstein, waaruit de meeste leden van deze familie; de familie van Logtestijn stamt af van een broer van Jacob
6. Een van hun nakomelingen was Gerbert Janse van 't Klooster, die in 1804 trouwde met Teunisje Peterse van Roomen. Onder de vele kinderen van dit echtpaar ontmoeten wij ook Mijntje. Zij trouwt in 1844 met Richardus Peterse Hilhorst, uit welk huwelijk o.a. de nog altijd in Soest bekende Piet-van-Riek-tak.

WETENSWAARDIGHEDEN

De "Leuvense Gidsenbond" uiteraard gevestigd te Leuven (B) vroeg onze vereniging naar het ontstaan van de naam "Leuvenzaal" in het Paleis Soestdijk. Wij hebben deze vraag voorgelegd aan de Directeur van het Koninklijk Huisarchief die aan de Gidsenbond een historisch verantwoorde uiteenzetting terzake heeft gegeven.

" Op 8 juli 1815 werd het Koninklijk Paleis Soestdijk geschonken
 " aan de Kroonprins, waarbij werd bepaald dat het op 's lands kosten zou worden gemeubileerd en in bewoonbare staat gebracht. De
 " verbouwing stond onder leiding van de architect Jan de Greef en
 " duurde enige jaren.

" Aan de voorzijde, rechts van de entree ontstonden twee ontvangstzalen, de Leuvenzaal en de Waterloozaal, genoemd naar de
 " krijgsdaden van de kroonprins tijdens de Slag bij Waterloo en de Tiendaagse Veldtocht. Beide zalen, in late Empirestijl uit-
 " gemonsterd, bevatten trofeeën en andere herinneringen aan de roemruchte feiten en bovendien zijn zowel in de Leuvenzaal als
 " in de Waterloozaal de namen van de verschillende plaatsen, waar slag is geleverd, verwerkt in de decoratie van het plafond en de wanden.

" Helemaal precies is niet bekend wanneer de namen in zwang zijn gekomen, maar ze moeten toch in de tijd dat de Kroonprins op
 " Paleis Soestdijk woonde al in gebruik zijn geweest".

OUDE NAMEN RONDOM DE ENG

door Mevr. C.A. Luitwieler

In 838 komt Hees in schriftelijke bron al voor, veel eerder dan Soest. Hees heeft een eng bezeten, in 1400 vermeld, ten oosten van de tegenwoordige spoorweghalte Den Dolder; de oude Soester vuilnisbelt.

De namen Hezer Eng, Grote en Kleine Eng komen in het begin van de 19e eeuw nog voor als namen van zgn. hofsteden, die geheel of gedeeltelijk door heide omringd werden. De Grote Eng ontwikkelde zich tot het landgoed "de Paltz".

De tegenwoordige Soester Eng ("Den Eng" of "Neng"; elders Es of Nes), is bouwland, dat in de loop der tijden is opgehoogd door potstal. Potstal zijn heideplaggen, doortrokken met de mest van schapen en ook koeien.

Aan het begin van de winter stonden de dieren in de stallen laag en tegen het voorjaar stonden ze hoog, de stallen werden dan uitgemest en de potstal werd voor het bouwland gebruikt, waardoor de Eng in de loop der eeuwen steeds hoger werd. Dit kan men goed zien op het doorgetrokken stuk Dalweg, waar door afgraving een bres geslagen is in onze landschappelijk zo mooie Eng. Deze Dalweg was vroeger een holle weg, evenals de Prins Bernhardlaan en Kolonieweg, die vroeger "Bunts Holleweg" heette.

Behalve holle wegen, kende men ook postwegen, turfwegen en hooiweegen. Ook komt men nu nog deze namen tegen zoals Buntweg, Postweg, Hooiweg (in de Eempolder, vanwaar een mooi uitzicht op de oude dorpskern van Soest) en de Turfweg in Pijnenburg gelegen, vlakbij de Oude Utrechtseweg, een oude postroute van Amersfoort naar Utrecht. De naam Oude Utrechtseweg duidt nog een tweede maal in Soest op, nl. midden in Soest-Zuid vlakbij de Buntweg en Kolonieweg.

We keren nu weer even terug naar onze Soester Eng, die hoofdzakelijk uit zand bestaat en omringd is door venen en de rivierlaagte van de Eem, die vóór de afsluiting van de Zuiderzee, vaak buiten zijn oevers trad, vandaar dat de Oude Kerk op een verhoging staat en men het trapje, tot waar het Eemwater kon komen, moet afdalen naar de Eemstraat. Om deze Eng sluiten als een krans (vandaar krans-esdorp) het oorspronkelijke oude dorp Soest zich aaneen met de secundaire nederzettingen: Soestdijk, "t Hart" (niet Hartje Zuid, maar bij de Koninginnelaan), "De Bunt" en "Het Veen".

Op het hoogste punt van de Soester Eng stond een molen "De Windhond". Hij werd in 1927 afgebroken en stond aan het "Meulespoor", de huidige Molenstraat. Het was een achtkantig torenmodel, een type, dat in ons land weinig voorkwam. Voor deze molen stond op dezelfde plaats een standerd- of stendermolen.

Bij de afbraak van "De Windhond" kwamen de 4 steunen te voorschijn, waarop de standermolen had gestaan. In 1640 had Soest reeds 3 molens, waaronder de Korenmolen "De Vlijt".

Oorspronkelijk stond deze molen in de buurt van Alkmaar en deed dienst als watermolen. In 1852 werd hij herbouwd aan de Kerkstraat. Het eerste grote gebouw op de Eng werd het Herstellingsoord en Kinderhuis "Trein 8.28" (spreek uit: "trein acht-acht en twintig"), genoemd naar de trein, die om 8.28 u vertrok van Amsterdam en waarin de vaders zaten van de bleekneusjes uit Amsterdam, die vanaf 1920 tot na de oorlog verbleven om bij te kleuren in de gezonde bossen.

Op het initiatief van deze vaders werd dit witte gebouw, versierd met een groot rood kruis, aan de voet van de Eng, aan de Kolonieweg neergezet.

Vlak achter het terrein van deze vakantiekolonie, nu een zwakzinni-

gentehuis, bevindt zich "Het Engenberghje", een grafheuvel uit het Neolithicum, ± 2000 jr. voor Chr., deze werd in 1931 onderzocht. Er zijn besprekingen gaande om in goede samenwerking tussen de R.O.B. te Amersfoort, de gemeente Soest en onze historische vereniging tot een verantwoorde restauratie van dit monument te komen. Ook nu nog gaat het verhaal, dat 's nachts omstreeks 12 uur, daar een witte ridder te paard ronddoolt. Evenals het Engenberghje is de Lazarusberg, vroeger "Lasenberg" geheten waarschijnlijk een grafheuvel geweest. Beide plaatsen golden vroeger als griezelige oorden. De Lazarusberg ligt 29 meter boven AP, een hoge "berg" voor Nederland. Vóór 1922 behoorde de Lazarusberg tot de Koninklijke Domeinen van "Soestdijk", daarna werd dit terrein eigendom van de gemeente Soest. De berg stond vroeger hoog in het Soester landschap en was van verre al zichtbaar.

Langs zijn voet liep een oude Postweg, nu de Beetzlaan.

In 1905 werd verhaald, dat men van hieraf een mooi vergezicht had over de Soester Eng, bedekt met het groen der korenvelden en het sneeuw wit van de bloeiende boekweitakkers. Daarachter stak het bos van Paleis "Soestdijk" (in Baarn gelegen), als een donker silhouet af.

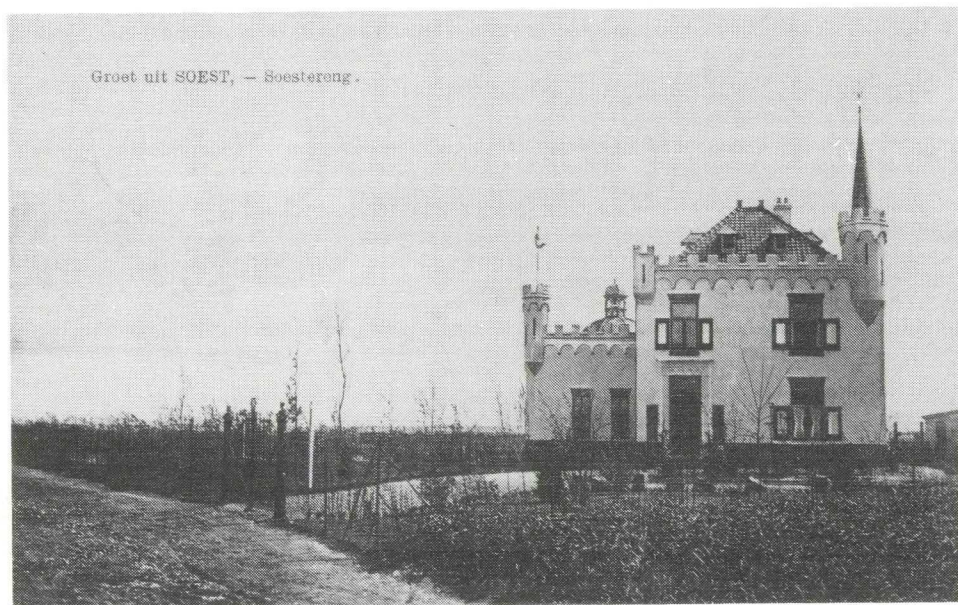
Naar het zuiden kijkend zag men de Dom van Utrecht en links zag men over de Eng en de heide heen tot Soesterberg.

Op de Eng bevindt zich een Limburgse boerderij, gebouwd in de tweede wereldoorlog (in 8 mnd. tijd).

Wit met zwarte bandering en gele raamkozijnen.

Een a-symmetrische combinatie van trap- en tuitgevel met bovenop een pilaster versierd met windvaantje.

Ook ziet men smeedijzeren ornamenten op het gebouw aangebracht.

„De Witte Burcht“ op de Eng

Evenals deze boerderij eigenlijk niet thuis hoort in deze streek, is dat nog minder met z'n buurman het geval, dat is nl. een russisch kasteeltje, gebouwd door een wit-rus in de eerste wereldoorlog. Het landschap met zijn golvende rogge leek toen net op zijn geboorteland, waaruit hij vluchten moest.

Geraadpleegde literatuur:

1. Jaarboek Oud Utrecht
2. Wandelingen door Gooi- en Eemland, van prof. J.A. de Rijk, 1905

VONDSTBERICHTEN

De "Historische Vereniging Alphen aan den Rijn en Omstreken" zond ons een brochure toe met de titel "Schepen bij Nigrum Pullum". Het is een uitgave van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, waarin door medewerkers van het Museum voor Scheepsarcheologie te Ketelhaven in samenwerking met het Instituut voor Prae- en Protohistorie te Amsterdam aandacht wordt gevraagd voor de zes schepen, welke tijdens opgravingen te Zwammerdam in de jaren 1971/74 vlak bij elkaar werden gevonden.

In het 28 bladzijden tellende boekje wordt op een overzichtelijke en goed geïllustreerde wijze een overzicht gegeven van de transportproblemen en transportmogelijkheden te water rond het begin van onze jaartelling.

De schepen worden in de Romeinse tijd gedateerd, maar alhoewel zij bij een Romeins fort zijn gevonden, blijken het toch geen Romeinse schepen te zijn.

Met name de drie vrachtschepen zijn een illustratie van inheemse scheepsbouwtraditie van noord-west Europa; zij het met een Romeins verfje.

Reeds Julius Ceasar die in de eerste eeuw voor Christus leefde en legeraanvoerder was bij de veroveringen van Frankrijk en België meldde deze scheepsbouwtraditie, maar door gebrek aan vondsten was het tot voor kort onbekend hoe die schepen er wel uitzagen. De schepen van Zwammerdam zijn daarom een belangrijke bijdrage om deze leemte te vullen.

In het genoemde museum kunt u een boomstamkano uit de tweede eeuw na Chr. zoals die te Zwammerdam werd gevonden zien, naast een groot aantal andere vondsten, welke bij de inpoldering van de Zuiderzee aan het licht zijn gekomen. Het is alleszins de moeite waard.

Het Museum voor Scheepsarcheologie is gevestigd Vossemeerdijk 21, Ketelhaven: het is dagelijks geopend van 10.00 tot 17.00 uur behalve eerste Kerstdag en Nieuwjaarsdag. De toegangsprijs is f 0,50 (kinderen tot 14 jaar f 0,25).

VRAGENRUBRIEK

Van tijd tot tijd zult u deze rubriek in ons blad aantreffen. Ieder lid van de H.V.S. kan vragen inzenden. De redactie zal trachten uw vraag te beantwoorden.

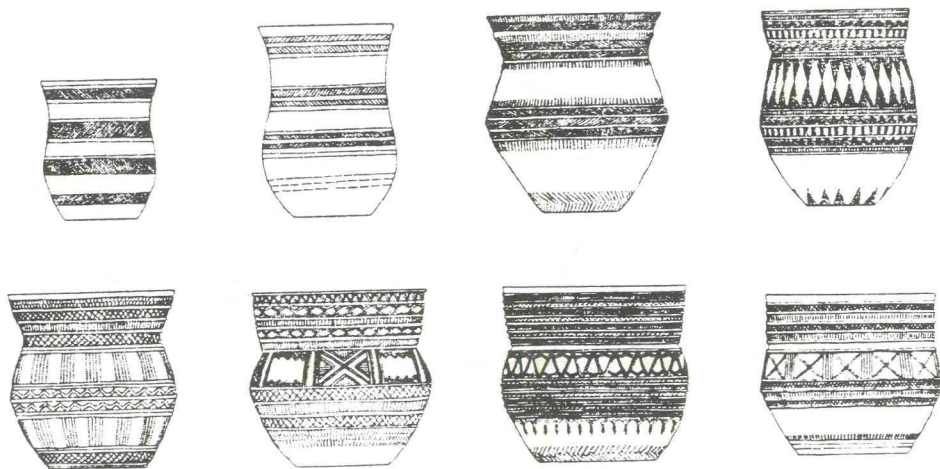
Vraag

In een verslag van archeologische activiteiten trof ik enige vaktermen aan, die ik niet begreep.

Wat betekent: maritieme klokbekeer

Antwoord

Voordat wij tot de kern van de vraag komen, moet eerst een uitleg worden gegeven van de makers van de klokbekers; de klokbekercultuur (2000-1600 v. Chr.).

Ontwikkeling van de klokbekers, van het maritieme type via klokbekers met samengetrokken zones tot de klokbekers van Veluws type. Naar J.D. van der Waals

Deze cultuur is zo genoemd naar het karakteristieke aardewerk dat zij voortbracht; klokvormige bekers, die versierd zijn met geometrische motieven meestal op horizontale vlakken. De wijde verbreiding van dit type aardewerk vormt het voornaamste bewijs voor de migratie van de cultuur omstreeks 2000 v. Chr. Vermoedelijk begon de trek vanuit twee oorspronggebieden; het Iberisch schiereiland en een gebied in Bohemen en Moravië. De verbreiding vanuit het Iberisch schiereiland moet, gezien de vondsten die men overal langs de kusten doet, van Portugal tot Denemarken, in Engeland en Ierland en in het westen van de Middellandse Zee over zee zijn geschied. Deze wijze van verspreiding gaf aan het aardewerk van de Iberische klokbekergroep de naam maritieme klokbekers. Vanuit het tweede kerngebied, in Bohemen en Moravië, drong de Klokbekercultuur door in Hongarije, Polen en de Baltische landen. Vast staat, dat we te doen hebben met een groep handelaren, die overal waar dat

gunstig voor de handel was kolonies vestigden en zich daarna met de inheemse bevolking vermengden. Dit maakt het begrijpelijk, dat we de graven van de Klokbeercultuur aangepast vinden aan de gewoonten ter plaatse en dat we hun graven terugvinden als enkelgraven - zowel vlakgraven als grafheuvels - en in megalithische grafmonumenten. De aan de doden meegegeven voorwerpen vormen onze voornaamste inlichtingsbron over de cultuur: zij omvatten: driehoekige vuurstenen, pijlpunten, koperen tongdolkjes, vuurstenen, messen, metalen elzen, kegelvormige knoopjes van barnsteen, been of git, waarin in een V-vorm gaten waren aangebracht en polsbeschermers - rechthoekige stenen plaatjes, met 2 of 4 doorboringen, die de pols van een boogschutter moesten beschermen tegen het terugspringen van de pees. Lokaal heeft zich in Nederland uit de maritieme klokbeercultuur de klokbeercultuur van het Veluws type ontwikkeld.

Wat betekent gepodssoleerde horizon

Antwoord

In bepaalde klimaatzones gevormde groep bodems, die van boven naar beneden is gekenmerkt door een uitgeloopte of A-horizont en een in-spoelings- of B-horizont met relatief veel slib, ijzerhydroxyden of humus, noemt men podsolen.

Podsolen ontstaan wanneer regelmatig grote hoeveelheden water in de grond wegzakken, en wel vooral als de plantenresten in chemisch agressieve humuszuren veranderen. Uit een en ander volgt, dat we humuspodsolen mogen verwachten in de koele naaldwoudgordel, waar de verdamping van de gevallen neerslag gering is en de organische stof niet door het bodemleven in stabiele humus wordt omgezet. Zuidelijker komen humuspodsolen voornamelijk voor op plaatsen met relatief veel neerslag (bergachtige kusten van de Atlantische Oceaan) en een doorlatende ondergrond. (pleistocene puinwaaiers rondom de middelgebergten).

BOEKENPLANK

"Oude Beschavingen van de Lage Landen" door Ruud Borman is een uitgave van Elsevier.

Hoe leefde men vroeger? Dit is een vraag die men zich steeds vaker stelt.

Overal in den lande houden velen zich op professionele wijze of als belangstellend amateur (in de goede zin van het woord) bezig met oudheidkundig bodemonderzoek. De Historische Vereniging Soest kent de actieve werkgroep archeologie, die onlangs nog met succes bezig is geweest op het terrein van "Het Klooster" in Soest.

Het boek behandelt in een aantal hoofdstukken de geschiedenis van het oudheidkundig bodemonderzoek vanaf de 15e eeuw. De auteur - die al reeds geruime tijd werkzaam is bij het Arnhems Gemeentemuseum en gespecialiseerd is in de praehistorie - beschrijft hoe de eerste landbouwers ons land bewerkten, hoe men bouwde en woonde, welke gereedschappen en materialen werden gebruikt. Hij completeert zijn teksten met honderden afbeeldingen, waarvan de meeste in kleur, zodat een goed inzicht in de behandelde materie wordt verkregen. Het boek kreeg als ondertitel mee: "speurtocht naar het dagelijks leven van onze voorouders van ijstijd tot volksverhuizing".

Tijdens de op 12 mei jl. gehouden algemene ledenvergadering van onze vereniging bood mevrouw W.S.T. Heupers - Nuy drie exemplaren aan, van het onlangs verschenen boekwerk "Volksverhalen uit Gooi- en Eemland en van de westelijke Veluwe" deel 2 ten behoeve van de bibliotheek van de vereniging.

Tussen 1962 en 1977 hebben, in opdracht van het Volkskundebureau te Amsterdam, een twintigtal verzamelaars in verschillende streken van het land bijna 33.000 sagen, sprookjes en anecdoten opgetekend.

Zij hebben de verhalen zo letterlijk mogelijk uit de mond van de vertellers genoteerd. Van iedere verzamelaar zullen deze verhalen in ongewijzigde vorm en geordend naar verteller worden gepubliceerd in de reeks "Nederlandse Volksverhalen".

Het aangeboden boekwerk bevat 1344 verhalen uit Gooi- en Eemland en van de westelijke Veluwe, welke door wijlen de heer Engelbert Heupers zijn verzameld. Er is nog een derde deel in voorbereiding, hetwelk de rest van de 3800 door hem opgetekende verhalen zal bevatten.

Een ieder die een compleet overzicht van alle door de heer Heupers opgetekende verhalen wil bezitten, zal niet alleen het thans aangeboden boek moeten kopen, maar ook het enige jaren geleden verschenen eerste deel en het over plm. twee jaar verschijnende derde deel.

Het thans verschenen deel is smaakvol verzorgd en geïllustreerd.

De toegevoegde registers van thema's, motieven en zaken alsook het persoons- en plaatsnamenregister maken, met de toegevoegde lijst van vertellers en hun verhalen, van het werk een gedegen handboek ten gebuike van ieder die iets van de volkskunde of dialectologie van Gooi- en Eemland of de westelijke Veluwe wil weten.

De serie Nederlandse Volksverhalen wordt uitgegeven door de Volkskundecommissie van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen, te Amsterdam.

De prijs van dit tweede deel bedraagt f 38,50.
Het eerder beschreven deel kost f 35,--.

Ter gelegenheid van het vijf en zeventigjarig bestaan van de VVV Soest is een aardig boekje verschenen onder de titel "Soest en Soesterberg Getekend en Verteld".

Het circa vijftig pagina's tellende boekje is fraai geïllustreerd door de dames Mien ter Horst-van de Rotte en Gerdien ter Horst-Koudijs.

De verklarende tekst is van de heer B.J. van Os, die ook de liefhebbers van het "Zoesder" dialect aan hun trekken laat komen.

Al met al een aardig boekje, dat een goede aanvulling is van uw heemkundige bibliotheek.

Voor f 16,- kunt u het werkje kopen in de plaatselijke boekhandel.

Doel.

Artikel 3. -----

1. De vereniging heeft ten doel het bevorderen van de kennis van- en de belangstelling voor de geschiedenis van de gemeente Soest en haar omgeving, alsmede van de bewoners daarvan door de tijden heen. -----
2. De vereniging tracht haar doel te verwezenlijken door: -----
 - a. onderzoek van bronnen en literatuur in openbare en particuliere archieven, bibliotheken en verzamelingen; -----
 - b. archeologisch onderzoek; -----
 - c. het verzamelen van voorwerpen van geschiedkundige waarde
 - d. het inrichten van tentoonstellingen; -----
 - e. het organiseren van lezingen, cursussen en excursies; -----
 - f. het streven naar behoud van monumenten in de ruimste zin van het woord; -----
 - g. het uitgeven van een tijdschrift; -----
 - h. de vorming van werkgroepen en commissies ter behartiging van de sub a. tot en met g. genoemde taken; -----
 - i. samenwerking met instellingen, stichtingen en verenigingen, zowel in als buiten Soest, die een soortgelijk doel nastreven; -----
 - j. alle andere wettige middelen. -----

OPGAAF NIEUWE LEDEN/DONATEURS INGAANDE 1981

G.J.M. v.d. Belt	Hartmanlaan 44	Soest
W.W. Butzelaar	Leonardostraat 11''	Amsterdam
G.J.M. Derks	St. Martinusstraat 5	Warnsveld
Th. J. Goes	Biezenweg 3	Vianen
Groot Gaesbeeker		
Schuttersgilde	Eikenlaan 83	Soest
Mevr. IJ. Hilarides	Colenso 151	Soest
J.W. Hilhorst	van Lenneplaan 65	Soest
A.G. Kok	Da Costalaan 10	Soest
J. Olthuis	Schoutenkampweg 91	Soest
Th.M. Peet	v. Straelenlaan 32	Soest
G.S.F. v.d. Poll	Joh. Poststraat 370	Soest
A.J.G. Roeten	Meikevermeent 43	Hilversum
F.Th. Roeten	Ree 19	Huizen
A.C. van Senten	Steenhoffstraat 50	Soest
F.L. Schreuder	Starterstraat 4	Hengelo
A.H.F. Smit	Joh. Poststraat 342	Soest
J. Wessels	Da Costalaan 19	Soest
Mevr. L. Zon-van		
Woudenberg	Vosseveldlaan 12	Soest

OVERLIJDENSBERICHT

Mevrouw A.J. Brants	Joh. Poststraat 438	Soest
---------------------	---------------------	-------

ADRESWIJZIGINGEN

G. v.d. Beemt	Ruiterakker 19	Assen
A.W. v.d. Dijssel	van Beuningenlaan 15	Soest
Mr. P. Scholten	Hildebrandlaan 32	Soest